

עדי (43) עובד בלישכתו של אשכול מאז פברואר של השנה שעברה, נחשב עתה לאיש הקרוב אליו ביותר. אשכול לא מסתיר ממנו דבר, מרבה להתיעץ איתו. הוא אינו ידוע כמי ששופע רעיונות מקוריים, אך הוא מוכר כיעיל, רזין ומתמיד. הוא מלחם את אשכול לכל מי קרב עובדי המשרד בכינוי "הצל".

הראל

הצל היה בעבר ציר ישראל לענייני הסברה בניו-יורק, ו" לאחר מכן נהגל מחלקת הסברה ב" משרד-החוק. אל אש" כול הגיע לפי המל" צתה של גולדה מ" איר. ייחוסו המש" פחת: הוא חתנו של שר-הדואר אליהו ש" שון. את קשריו המשפחתיים ניצל ערב הרכבת הממשלה כדי לפייס את חתנו ששון, שניסה למרוז באשכול בדורשו תפ" קיד נכבד יותר לעצמו, בגלל היותו "נציג הספרדים" בממשלה.

בחדרי חדרים נאשם עדי בהכשלת אשכול בפרשת דוב יוסף, כיון שלא דאג להודיע בזמן לשר המשפטים על הכחנה להדיחו. אך כל תואריו, קשריו ועברו מחתירים, לעומת הנכס שהוא מחזיק בידו יום ולילה, והגורם לקינאת רבים, ולפעמים גם לרוגום. כי עדי הוא "האיש אשר על היומן". הוא מנהל את יומן הפגישות, האירועים והמס" עות של ראש-הממשלה, וכל אדם, יהיה זה איש רם ונישא, או אורח פשוט, הרוצה

בור שבוע הופיע יוסי במשרדו של ברקת, החל לעבוד כדובר מפא"י, או נקשרו גם קשריו הראשונים עם אשכול, שלקח אותו עימו ללישכתו לאחר הבחירות. יוסי, שחרחר וצונם, נשוי ואב לילד, הגיע לתפקיד עליו לא חלם מימיו. עד שהגיע לדוברות מפא"י לא עסק בעסקנות מפלג" תית. הוא עבד ככתב יומן החדשות בקול" ישראל, למד ספרות ופילוסופיה באוניבר" סיטה, פירסם ספר שירים מפני עטו, שנקרא פגישה במקום אחר.

צעיר אחר שהגיע ללישכתו של ראש" הממשלה שלא בדרך העסקנות הפוליטית הוא עמיאור קמיר, המוכר יותר בשמו הקודם עמי קציקו.

תפקידו הנוכחי של עמי: יועצו של אשכול לעניינים כלכליים. קמיר (34) היה חניך התנועה המאוחדת וחבר קיבוץ ארז. כאשר עזב את המשק ב"1954, עלה לירושלים ללמוד לכללה באר" ניברסיטה. תוך כדי לימודיו עבד במשרד" האוצר, כעוזר לכלכלן בכיר במחלקתו של שמעון הורן. כאשר יצא הורן לניו-יורק, לנהל את מרכז ההשקעות שם, התפרקה המחלקה, קמיר עבר לאגף התקציבים ב" משרד. היה זה בתקופה בה כיהן אשכול כשר האוצר.

ב"1962 ניתמנה כיועץ אישי למנכ"ל האוצר ד"ר יעקב ארנון, ובתקופה זו נת" הדקו המגעים בינו לבין אשכול. הוא לא הסתיר או את התלהבותו מ"הקסם האישי של שר-האוצר". הכלכלן השמנמן, הנעדר חושי-הומור, הפך מרצות הזמן למקובל על אשכול, והיה אורח קבוע בביתו. הוא התחבב על מרים אשכול, עובדה שעזרה לו לא במעט בקידומו האישי.

הסוכנות, את רשימת הצה"רים והבית-דים, המסכנים את שלום הציבור. אליאב לא גילה או את שם הפקיד, וב" דואי שלא גילה אותו היום, יתכן אף כי השניים, המסגיר והמוסגר, נפגשים לפעמים במיסגרת עבודתם, כי היום עובדים שניהם בשורות של אותו אדם, ולמען אותן מטרות. את נסיונו בהסברה רכש אליאב מזמן. היתה תקופה בה עבד במחלקת הסברה במטה הארצי של האצ"ל. הוא השתתף או בהוצאת הבטאון הפנימי של המחלקה, שנק" רא בחבר, יחד עם קלמן כצנלסון, שהתפרסם מאוחר יותר בספרו הגעזני ומעורר-הסערה המחפכה האשכנזית.

כל אותה עת לא פסק להרצות, לכתוב, להסביר ועוד פעם להסביר. בשלהי מלחמת

יפה

העולם השניה, כשי" צא האצ"ל לפעולות נגד השלטון הברי" ונסתמנה תזווה בעזרתו הפוליטית של אליאב. הוא התרחק מן האירגון, התקשר עם קבוצת חברי הגנה, ויחד עימם הקים את ה" גוף שנקרא עם לו" זם. מטרותו המוצ" הרת: להביא לאי" חוד כל הכוחות ה" לוחמים של היישוב היהודי בארץ.

ארבע שנים לאחר מכן השתתף הדוקטור בעריכת מיברק, העתון היומי של לח"י. כשגורה בירושלים המתחך מטעם האו"ם, הרוון פולקה ברנדוט, מיהר אליאב לנתק

בשביל מה מ'נה אשכול את אחד-עשר ה'יועצים

לפגוש את אשכול, חייב לקבל את אישורו של יפה, ולקבל את החלטתו ביחס למועד. כך יכול עדי לעצב במידה לא מועטה את קשריו של ראש-הממשלה עם גורמים רבים, לשנות במידה מסוימת את מושגיו על בעיות שונות. הוא, יותר מכל אחר, שר" לט על האינפורמציה הזורמת לאשכול.

כ"ן הרב

המוח המבריק ביותר בכת-היועצים הוא ג'נטלמן דתי יליד אירלנד, בעל עבר עשיר בשירות משרד-החוק, ומי ש" נועד לפני כשנה לכהונת הרב הראשי של יהודי בריטניה - יעקב הרצוג. את נסיונו המדיני החל הרצוג לרכוש לאחר תום מלחמת העולם השנייה, כאשר יצא בשליחות אביו, הרב הראשי לארץ" ישראל יצחק אייזיק הלוי הרצוג, לעסוק באירופה ובאמריקה בעניינים יהודיים, הן מדיניים והן דתיים. בימי מלחמת סיני עבד במחיצת ב"ן גוריון, והוא אשר ניסח את תשובותיו של ראש-הממשלה לאגירות החריפות של בולגנין ואייזנהאואר. אצל ב"ן גוריון היה לו אשאי גדול, כמי שאירגן בזמנו את פגישותיו עם הסינדרו הצעיר ג'ון קנדי, וכמי שהיתה לו יד באירגון הפגישה בינו לבין הקאנצלר הגרמני דאו, קונראד אד" נאוואר.

עד היום מצוייה בביתו תמונת ב"ן גוריון ואדנאוואר, במלון ודורף אסטוריה בניו" יורק, כשמאחורי שני הישישים ניצב הוא עצמו. כיוב אין להרצוג שום תואר פור" מאלו בלישכתו של אשכול, אך הוא מכהן בתפקיד היועץ המדיני שלו. כאשר חזר לארץ לפני חודשיים, לאחר שהות ממושכת בשוויץ לצרכי רפואי, תיכנן אשכול למנותו מנכ"ל משרד ראש-הממשלה. אך הרופאים אסרו עליו לקבל את המינוי. הוא יושב היום באותו חדר בו ישב אבא אבן, כאשר כיהן בממשלת אשכול כשר ללא תיק, ומבצע עבודה דומה לבעל השולחן הקודם: פתרון של בעיות מדי" גיות המתעוררות מפעם לפעם, והדורשות טיפול של אדם בעל כושר אנליטי מעולה. הרצוג, המעריך עד היום את ב"ן גוריון, ירש מאבותיו הרבנים את חריפות-המוח

במשרד ראש-הממשלה מוכר קמיר כפקיד מעולה, שקן ומסור, וזוכים לו עדיין את נאמנותו לאשכול, בתקופה בה שרץ עוד המשרד בבנגוריוניסטים קיצוניים. קמיר לא נחשב אומנם לכלכלן מצטיין, אך ראש-הממשלה מגלה עניין דווקא בשטחי ההתעניינות המיוחדים לו: בעיות ביטוח" לאומי, תעסוקה, חינוך ובריאות במדינת" סעד. אשכול מרבה לדרכנו להמשיך ולהת" עמק בבעיות אלה, כדי שיוכל לנצל את הידע שלו.

אצל ב"ן גוריון לא שירתו יועצים רבים. לכן, מטבע הדברים, היה לכל אחד מהם מישקל יתר מאשר ליועצים הנוכחיים. נחמיה ארגוב, למשל, יועצו הצבאי של ביג"י, היה בשבילו הרבה יותר מכפי שהת" בטא הדבר בתוארו. הוא היה ילידו בנסש של ראש-הממשלה הזקן וחסר-היהודים, ו" היה שותף לו כמעט בכל.

כאשר נפטר ארגוב, מונה תחתיו חיים ב"ן דוד (חב"ד). אך הוא כבר לא היה כקודמו. בכל זאת תרם לא במעט לעבודת ראש-הממשלה, בהיותו תקופה מסוימת אחד מתוך שלושת האנשים הקרובים לו ביותר. השניים האחרים היו יצחק נבון, מנהל לישכת ראש-הממשלה ומזכירו ה" מדיני; וטדי קולק, מנכ"ל המשרד. אחרי חב"ד יש את התפקיד יצחק ניסיהו, שהמשיך לכהן גם בתקופת אשכול. ניסיהו לא הסתיר את עובדת היותו איש רפ"י, אך אשכול לא מיהר להחליפו עד לאחר הבחירות. לאחר מכן ביקש אשכול רשימת מועמדים מן הצבא, שותח עם כל אחד ארו" כות, בחר לבסוף בליאור (44). איש הגנה בעל ותק, חרוש-קמטים ואדום-שיער. אך כשם שלא כל יועץ קיים כדי ליעץ, כך קיים גם יועץ שתפקידו הרבה יותר נכבד וחשוב מאשר רק ליעץ. זהו עזילא ("עדי"), יפה, שלפי תוארו הרישמי הוא יורשו של יצחק נבון; מנהל לישכת ראש" הממשלה ומזכירו המדיני.

את קשריו עם חברי לח"י, שנחשדו בביצוע המעשה. הוא עשה זאת בצורה מקורית: הוא כתב חוברת גדושת השמצות על לח"י, הוצי" אה לאור בשמו, לא חסך בה דברי הלל על מנהיג מפא"י דוד ב"ן גוריון. הדרך למפא"י היתה פתוחה בפניו מאז, והוא הפך חיש מהר לאחד מעורכי צהרון הנפל של המפלגה, הדור. מכאן ואילך היתה דרכו סלולה בשורות המדינה. הוא היה פרושן מדיני בקול" ישראל, מוכיר ראשון כבואנוס-איירס וקונסול בניו-יורק. הוא הביע פעם את רצונו לכתוב את ה" ביוגרפיה של ב"ן גוריון, אך כששמע זאת בעל הדבר פסק בתקיפות: "לא אתן את רביזיוניסט לשעבר יכתוב את תולדות חיי". אך לא הרי ב"ן גוריון כהרי אשכול. ראש" הממשלה הנוכחי אינו נרתע מעברו של אליאב.

שני צעירים

יועץ אחר, הנהנה מאמונו של אשכול, הוא דווקא הצעיר שבחבורה, מזכיר ה" עתונות יוסי שריד. יוסי אין עבר פוליטי כה עשיר כמו לאליאב, הן מחמת גילו (25) והן בגלל תחביביו ועיסוקיו, שלא היו פוליטיים מעיקרם. יוסי הגיע ללישכתו של אש" כול רק בשמירה, עקב שיחה שהתנה" לה לפני שנתיים, בין מזכיר מפא"י דאו ראובן ברקת ו" שר-החינוך זלמן ארן.

הרצוג

התלונן או ברקת: "חסרים לי צעירים מוכשרים סביבי. כל אלה שעובדים עימי מתעסקים באינטריגות. אולי יש לך מישוהו מתאים, כדי שיהיה דובר המפלגה?". ארן הבטיח להפנות אליו צעיר מתאים. הוא הכיר אחד כזה, בביתו של יעקב שריד, המישוה למנכ"ל משרד-החינוך. כע"

וכושר-הניתוח החיוניים לתפקידו. בלישכת אשכול מוכר הרצוג כ"פה של ראש-הממשלה אל העולם האנגלו-סכסי". הוא גם מחבר לו את נאומיו באנגלית.

הדוגמה של שמואל היפה

הרמן אש כן, שיקוליו ודרישותיו של אשכול בבחירת יועציו? מהו המכנה המשותף בין אחר-עשר היועצים? אין לאשכול דרישות נתונות מראש, כי בחינת תנאי בליעבור, כשהוא בא לבחור את יועציו, אילו דרש נאמנות אידאולוגית, לא יכול היה לבחור בהרצוג הדתי, המעריך את ביג"י. אילו דרש מן המועמדים שיהיו לפחות כאלה שעברו איתו כברת-דרך ארו" כה, לא יכול היה למנות את שריד או את אליאב, אילו חיפש גאוניס מיוחדים במינם, לא יכול היה למצוא את התגלמותם דווקא בקמיר, או באמנון ב"ן-יוחנן, שהוא מעין יועץ-עוזר לעדי יפה.

נראה לכן, כי האימפרוביזציה שלטת בכל, ובחירתו של איסר הראל, מי שהיה בעבר הממונה על שרותי-הבטחון, תוכיח. הראל (54), שהיה במשך שנים השליט הכל-יכול על מגנזון החושך, עד שהסתכסך עם ב"ן גוריון בשאלת המדענים הגרמניים, נבחר לפני כחצי שנה לשמש יועץ בטחוני ליד אשכול. מועד מינויו אומר דרשני.

ערב הבחירות, כשהריב עם רפ"י הגיע לשיאו, הרגיש אשכול צורך למנות לתפקיד בכיר בסביבתו אדם בעל עבר בטחוני, כדי שיתווה מישקל נגדי לשורת הבטחוניסטים המקצועיים של ב"ן גוריון. הוא מינה את הראל ליועץ בטחוני, מבלי לברר בדיוק מה יעשה ובמה יטפל.

החודש היהר איסר באפשרות של פרישה, טען כי לא מנצלים את הידע שלו. בלשונו: "מרוב יועצים, קשה בכלל ליעץ לאשכול". מינויו של כידן, לעומת זאת, הוכיח כי בחירתו של אשכול נעשתה רק כדי למלא הבטחה, מחוסר ברי" רה כמעט.

טורידאנו

כידן היה בעברו הרחוק קומוניסט, ו" לאחר מכן חבר ב" קבוצת אינטלקטוא" לים שמאליים, ש" קראו לעצמם הכוח השלישי. אך אשכול זכר לו רק את נא" מנותו לפני הבחי" רות. הוא לא שכח כי כידן נטש את עבודתו במערב, כש" נדרש עלידי עורכו לנתק את קשריו המפלגתיים ערב הבחירות. מה הוא עישה היום? משגש לאשכול עיי" ניים אוניונים בחוגי האקדמאים ואנשי הרוח. אשכול רוצה לדעת מה אומרים בחוגים אלה על בעיות המדינה, מסבירים במשרד ראש-הממשלה. האם יכניסו יועצי אשכול רוח רעננה ב" עבודתו דוגמת היועץ לעניינים ערביים אי" גה מצביעה על תשובה חיובית. היועץ, שמואל טולידנו, שחבריו קוראים לו "שמואל היפה", נבדל משאר יועצי אש" כול, בכך שהוא שולט על מגנזון גדול. משרדיו מצויים בכל רחבי הארץ. אלא שכל העצות וכל המנגנון הולכים בתלם החרוש היטב, שנבקע בימי ב"ן גוריון ופרס, ושהכניס את ממשלת ישראל למבוי סתום בכל הנוגע לאזרחים הערביים. דווקא דוגמה זו מעוררת ספקות רציניים, האם שיטת היועצים, שהיא דימוקראטיה ביסודה, תביא לשינוי כלשהו במדיניות הממשלה. כי כדי לשפר מדיניות, לא מספ" קות עצות טובות. דרושים גם עקרונות אחרים.